

TÜNDÉR UJJAK

a Divat Ujság melléklete

SZERKESZTI
TREITZ PÉTERNÉ

XI. ÉV.

BUDAPEST, 1904. JUNIUS.

2. SZÁM.

Az elefántcsontról.

(Folytatás.)

Ezuttal az elefántcsont díszítési technikát soroljuk fel és röviden leírjuk a könnyebb eljárás módokat:

Elefántcsontra való festéshez legalkalmasabb az indiai elefántcsont. Kapható vékony lapokra vágva 30–35 cm. nagyságban, de ezt még elő kell készíteni a festéshez. Ez az előkészület a következőképpen történik: finom horzsolókőport teszünk kis batiszta-zacsókba és egyenletesen ráhintjük (átszítaljuk) a kőlapra és megnedvesítve üveg-dörzsölővel egyenletesen dörzsöljük. Ugy is szokták, hogy vastag tejüveglapon víz és a kőporból pépet csinálnak és akkor az elefántcsontlapot hozzádörzsölik mindaddig, amíg egyenlő sima, fénytelen lesz az elefántcsont. Ha száraz a pép, akkor újra meg kell nedvesíteni, hogy mindig egyenlően dörzsölődjék. Azután langyosvízzel leöblítjük, puha ruhával főliszárítjuk és úgy kezdünk a rajzoláshoz.

A rajzot úgy készítjük el, hogy az elefántcsontlapot rátektetjük a rajzra és jól kihegyesített írónal utána húzzuk. Ha a rajz kész, akkor a lapot gumival jól megkent papírra tesszük,

— miután a papírt egy deszkára felragasztottuk, — puha papírréteget rakunk rá és föléje egy másik deszkát, ezeket jól összepréseljük és így marad legalább egy napig, míg a csontlap a papírral jól összeragadt.

A festés többféleképp történik: lehet olajfestéssel, vagy víz- és guás-festéssel dolgozni.

Semmiesetre sem oly könnyű elefántcsontra festeni, mint papírra; azonban hosszabb gyakorlat és próbálgatás után kitnulhatjuk előnyeit. Inkább szárazon, mint nedvesen kell a színekkel bánni és először gyengén felrakni és föléje az árnyékokat erősebben alkalmazni. Az elefántcsont igen nehezen szívja be a festéket, miután tömör szemcséi nem engedik át a nedvességet, épp azért nagy felületeket befesteni vagy mint a papíron, lágyan egymásba tolytatni a színeket nem lehet. Anyagánál fogva legalkalmasabb a miniatúr-festésre. Kis arcképek, virágok stb. szépen díszítik a kis lapokat, legyezőket és egyéb finom tárgyakat. A hol a csipke, ékszer és ruha ráncának kell jobban kiemelkedni, ott a festéket híg gumival

1. sz. Ibolyaminta.

2. sz. Szél sablonhoz.

keverjük össze és úgy festjük, hogy mélyebb legyen az árnyék és élénkebbek a színek.

Az elefántesontból *betét-munkákat* (intarzia) is készítenek. Finom, vékony lapokból kifűrészelik a mintát és fába illesztik; néhol egy kevés arany előkelő hatást kölcsönöz az egésznek. Remek szép munkák vannak a múlt századból ébenfába illesztett elefántesont intarziákkal.

Elefántesontfaragással már a legrégebbi időkben foglalkoztak hivatásos művészek, ma inkább a márványt használják és csak elvétve látunk egy-két elefántesont mellszobrot vagy egyéb művészi munkát.

Az elefántesontfaragást csak hosszas tanulmány után gyakorolhatjuk eredményesen, így annak technikai leírását mellőzzük. A gravírozás és maratással díszített tárgyak kidolgozását azonban egy kis figyelem és szorgalom árán megtanulhatjuk. Ezt a maratást következőképp csináljuk: az egész tárgyat, melyet díszíteni akarunk, a következő keverékkel kell bekenni: egy rész fehér viasz, egy rész anatisz, egy rész aszfalt. Mikor ez kellőképp megszáradt, akkor gravírozótűvel

belekarcoljuk a mintát, úgy hogy a fehér esont kilátszék és azután a maró folyadékba jön.

Ha csak gravírozni akarjuk, úgy rövid ideig hagyjuk a folyadékban, ha pedig tovább maratjuk, akkor mélyre eszi be a esontot és erős körvonalakban látszik meg a minta.

A folyadékot következőképp magunk is elkészíthetjük. Körülbelül 750 gram desztillált vízben 2 gram ezüstöt és 33 gram salétomsavat olvasztunk fel. Ebbe a folyadékba helyezzük a díszítendő tárgyat és a szerint lesz mélyebb vagy sekélyebb a rajz, hogy hosszabb vagy rövidebb ideig hagyjuk benne.

Ha nincs a maratáshoz szükséges edényünk, akkor faedénybe lehet azt elvégezni. Ha pedig egy lap díszítéséről van szó, akkor úgy segíthetünk magunkon, hogy viaszt rakunk körülbelül fél centiméter magasságra a lap körül és ez nem engedi letolyni a maró szert.

Hogyha már a maratott vonalak mélységével meg vagyunk elégedve (a miről meggyőződhetünk, ha huzunk fel és úgy megtapintjuk), akkor többször gondosan lemossuk vízzel és puha ruhával megszáritva, egy óra múlva terpentinnel való mosással letisztítjuk az egészet. Utoljára még finom spiritusszal is megmoshatjuk. Ekkor a vonalak feketén mutatkoznak a fehér alapon.

Változatosságot is hozhatunk a munkába, a mennyeiben a hiper-mangannal etetett minta *barna* lesz.

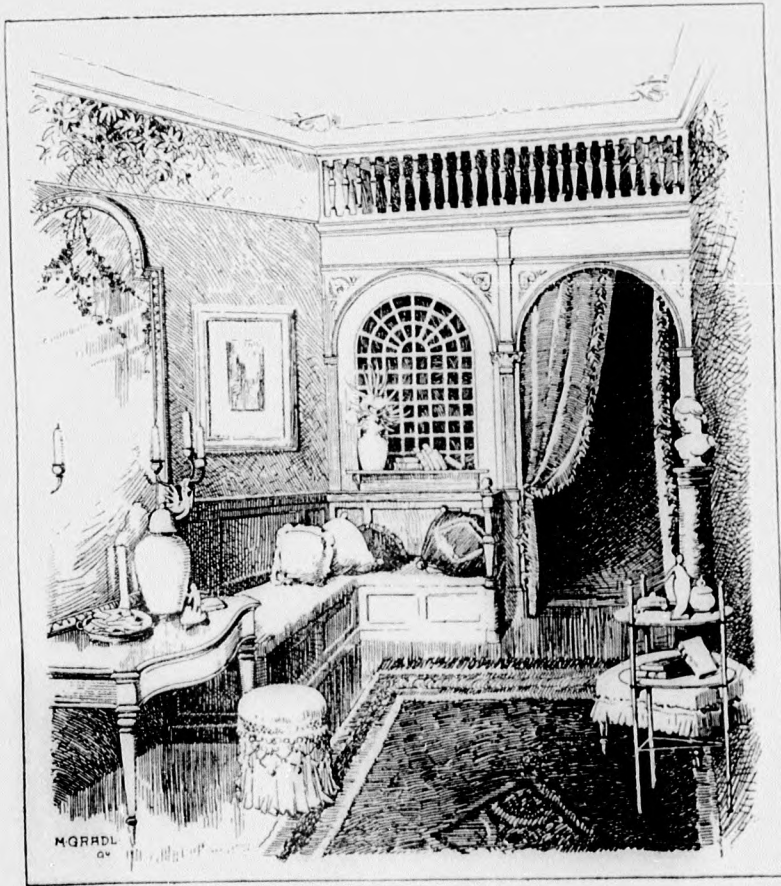
Ha pedig a fenti marató szerhez indigókarmint keverünk, akkor a vonalak *kéknek* fognak látszani.

A legyezőről.

A sok *szükséges* és mégis *főlöslleges* tárgy között, mely *ősidőktől* fogva a vályait körülveszi, vagy mondjuk, a mivel magát díszíti, legérdekesebb a legyező.

Az ékszer hideg ragyogása, az arany és gyémánttűk vakító fénye mellett is fejedelem marad a legyező. Amazokkal szívesen díszíti magát a nő és kérkedik vele barátnői előtt, — ezt *szereti*, mert a legyező több mint dísz: meghittje, barátja. Valami csudás varázs folytán szinte személyi tulajdonságokkal ruhazza fel e szép kis könnyű portékát, dédelgeti, csudálja, játszik vele és — összetöri.

De több ennél is: fejedelmi jelvény a kézen, majd fegyver alkalomadtán. A mi a fiúnak a kard, az a leánynak a legyező. Büszkesége, disze, de éles tőr is az némelyik kegyetlen fehér kezecskében.

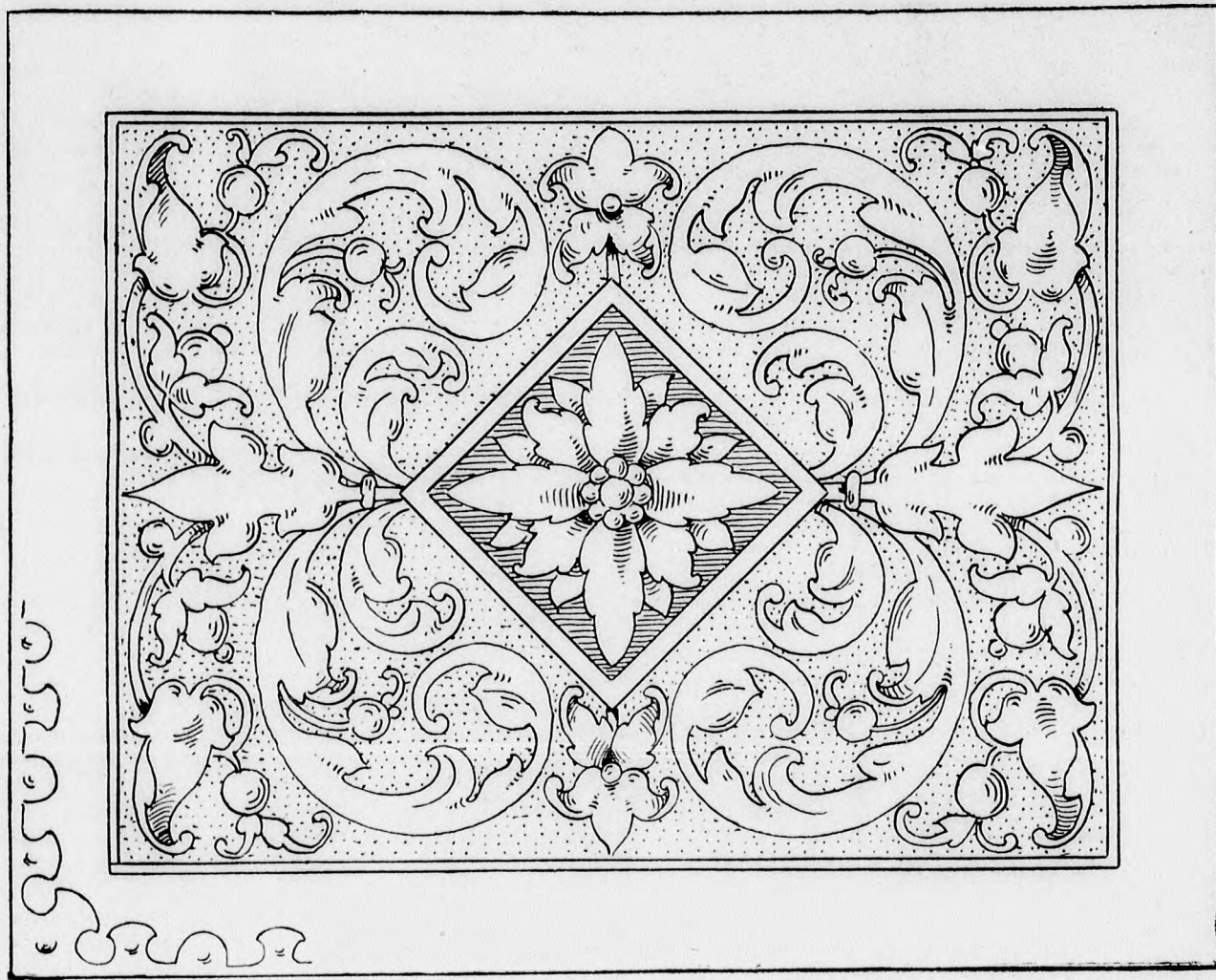
3. sz. Alkovenyilásra alkalmazott függöny.

A legyezőt ismeri mindenki az egész művelt és műveletlen világban és a ki nem hordja is magánál mindig, bizonyosan őriz néhányat fiókjában. Némelyik legyező alig jön használatba, évről-évre egyik selyempapírból a másikba esavargatják, vagy unokáról unokára száll és ereklyeképp őrzik. A másikat egy báli éjjen tönkre teszi az ideges asszonyka egy vonagló kézmozdulattal.

Hogy a nő és a férfi viszonyában mily nagy szerepe van a legyezőnek, arról sokat mesélhetnének azok, a kik a *legyező-nyelvet* értik. De enélkül is mennyit lehet kifejezni e csudás kis szerszámmal, a

használni. A spanyol nők a kis legyezőt nem szeretik, csak a nagy sötétszínűt választják, összhangzatban a fekete csipke-mantillával, a mi érdekes ellentétben van halvány arcukkal és égő szemeikkel. Alig képzelhető, mily gráciával kezelik az andaluziai lányok legyezőjüket, mennyi ügyesség és báj, finom kacérság ömlik el rajtuk e játék közben. A híres sikkes páris nők tultesznek, mert azok mozdulatai természetesek, üdék, míg ezeken mindig némi affektálás érezhető.

Kínában és Japánban van leginkább elterjedve a legyező használata. Nélkülözhetetlen cikknek látszik, mert ott van mindig a császár kezében, le a vízholdok

4. sz. Kazettára vagy könyvre való minta.

mely a nő kezében királyi pálca, mely sujt vagy fölemel.

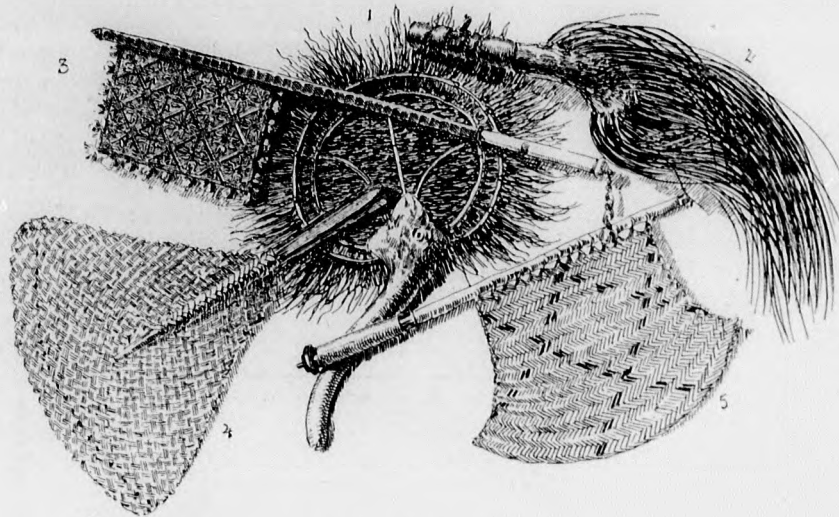
A fiatal lány első bálján kezeivel zavarában vagy boldog szivdobogástól nem tudja, hogy mit csináljon, — de kezében a legyezője, ez bátorságot, biztosságot ad neki, elrejtheti pirulását, zavarát. Az asszony pedig gunyos mosolyát vagy kacérkodó szemeit takargatja, melyek a legyező mögül még csábítóbbak. Nincs is a kacérságnak hathatósabb eszköze, mint a legyező.

A legyezőt leginkább a spanyol nő tudja kezelni, senki sem érti jobban, hogy kell elegáns játékszerül vagy ékesszózó tolmácsul, szükség szerint fegyverül

és napszámosokig, a császárnétól a libapásztorig. Ott a legyező-festés külön céhet alkot és sok embernek ad kenyeret. A kirakatokban a primitív mázolásból a legremekebb mesterművek találhatók föl.

A festőművészt egy toilette-tárgy sem buzdítja annyira művészi munkára, mint a legyező; ha egyéb tárgyat méltóságán alulinak tartott is festéssel díszíteni, a legyezőt mindig ambícióval karolta fel és így a legyező az arisztokrata szerepet viszi a nő csecsebecsési között.

Ha a legyező keletkezését kutatjuk és fejlődését első nyomaitól napjainkig követjük, bátran lehet álli-

5. sz. Régi legyezők.

tani, hogy a legyező történetének megírása elég lenne, hogy minden idők műtörténete benne foglaltassék, annyira össze van nőve mindenkor és nép szereplésével.

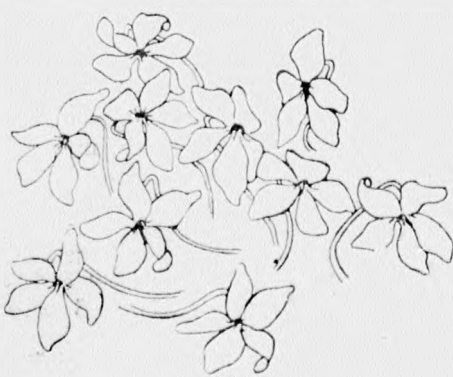
A legyező célja kétféle; először arra jó, hogy az arca hús levegőt hajtson, másodszer pedig, hogy a legyeket és rovarokat távol tartsa. E két fő használatánál fogva van kétféle meghatározása: latinul *flabellum* (flare=lengésből), franciául *éventail* a másik *muscarium* (musca=légyből), franciául *esmouchoir*. A többi nemzet nyelvében nem találunk e két megkülönböztetésre kifejezést. A magyar *legyező* szó egészen önálló, minden más nyelv befolyása nélkül alakult, ez bizonyítja azt is, hogy mily régi eredetű nálunk is a legyező. De erre még visszatérünk.

A legyezőt mellékesen még a tűz fölélesztésére is használják (pl. Perzsiában, hol a tüzet szájjal fujni vallási szempontból tilos). Azonkívül az udvari és egyházi szertartásoknál mint a méltóság kifejezője jut érvényre.

Szerepe van a keleti fejedelmek életében mint árnyékadó. Minden ünnepies telyonulásnál vagy sétánál a szolgák két-három nagyon tollas legyezőt visznek hosszú nyeleken a fejedelem után és beárnyékolják vele, legyeznek a hőség és bogarak ellen. Olyan nagy tollas legyezők is vannak Keleten, hogy két ember is alig tudja mozgatni, arra valók ezek; hogy a szoba levegőjét fölfrissítsék.

Mi modern emberek, a kiknek minden célra megvan minden kigondolható és eszközünk, el sem tudjuk képzelni, hogy bírtak régi időkben vagy még most is primitív viszonyok közt élő embertársaink elleni a napernyő, legyező, fújtató, a hajtogatott legyező nélkül, vagy hogy annyi sok célra csak egyféle nagy tollas eszközük volt?

A legyező használata, a mint említettük is, a legeslegrégibb időkig visszavezethető. Nincsenek ugyan adataink, vajjon Éva anyánk legyezgette-e magát a fügefalevéllal, mielőtt ruházkodott vele, de annyi bizonyos, hogy a történelem legelső följegyzéseiben is említik a legyező használatát és még sokkal

6. sz. Ibolyaminta.

azelőtt is ismerniök kellett, mert a csomóba kötött lófark lehetett a legkezdetlegesebb alakja a legyezőnek, melylyel tüzet élesztettek és legyeket hajtattak.

A tulajdonképpeni legyezőnek ősalakja a levél és pedig a pálma levele, mert valószínű, hogy északi vidékeken nem használták, — lévén ott arra kevesebb szükség, — mint inkább a tropikus égaj országában.

Indiában a legrégebb történeti emlékeken használatban látjuk a legyezőt és a királynék öltözékének épp ugy kiegészítő része volt, mint a jelenkor királynéinak.

A levélalakot később a tollas legyező, főképp a pávatoll váltotta föl.

A zászlóalaku legyező inkább játék, mint célszerű használati tárgy. Keletkezését a középkorra teszik, a korai reneszánsz idejében, a mikor a kerekalaku legyezőt is divatba hozták. Leginkább Olaszországban (Venece), Indiában, Marokkó és Tunisban használták.

A lapokból összeállított legyező ezeknek folytatása és a legutolsó fejlődési stádiuma a mai félkörbe vágott és összehajtogatott legyező.

Minden egyéb legyezőforma eme néhány réginék a kombinációja, így pl. a mai kandalló-legyezők, melyeket a hölgyek a kandalló mellett arcuk elé tartanak, csak a régi levélalak fantasztikus ismétlése, bevonva gázzal vagy selyemmel, festve, himezve vagy tollal díszítve.

Sok évszázad repült el az emberiség fölött, míg a mai diszlegyezők létrejöttek, miket a finomult izlés, a raffinált kívánságok teremtek meg és még mindig újabbakat hoz létre a zseniális művész képzelete, vagy egy szép asszony szeszélye.

A legyezőket keletkezésüktől fogva a mondottak után körülbelül öt főcsoportba oszthatjuk, könnyebb áttekintés végett:

1. A *levélalaku* legyező, mely tényleg levélből vagy tollból készült, hosszabb vagy rövidebb nyéllel.
2. A *zászlós legyező*, különféle anyagból készült finom nyélre van erősítve a zászlóalaku szövet vagy papírdarab, mely a nyél körül forog.
3. A *körlegyező*, nyélbe illesztett könnyű szövet vagy papírból készült ráncos lap, melyet ha a nyélből kihuzunk, kőralakra kerül szét.
4. Az *ágas legyező*, apró ékalaku lapocskákból áll, hegyesebb végeinél szeggel összetartva, fent pedig rendszeren szalaggal összefűzve. Többnyire esontból, fából stb. készül, néha drága díszítéssel.
5. Alakra hasonló ehhez a *hajtogatott legyező*, a mely csak abban különbözik amattól, hogy egy lapból áll és a botocskák arra szolgálnak, hogy a lapot támogassák az összehajtatásnál, kinyitásnál és főképp akkor, ha a legyező mozgásba hozatik. A legyező nagysága és alakja az anyag minősége és a divat szeszélye szerint változott. Minél keményebb, tömör anyagból készült, pl. fa, esont, gyöngyházból, annál kisebb lehetett, ha pedig könnyű, áttetsző szövetből készült, akkor rövid, széles volt rendszeren. A legyezésre szolgálók könnyű, széles alakkal bírtak, a légyhajtók inkább keskeny és hosszúak voltak.

Mennyit kellett változni a legyezőnek, a míg az egyszerű tehén- vagy lófarkból, a sima levél- vagy tollalakból a mai, néha mesés értékű, pazarul díszített vagy gyönyörű művészek leheletszerű festményeivel értékessé vált modern voltában előttünk megjelenik!

Ezt a fejlődést kísérjük figyelemmel az alább következő sorokban.

A régi legyezők közül igen kevés maradt reánk és azok

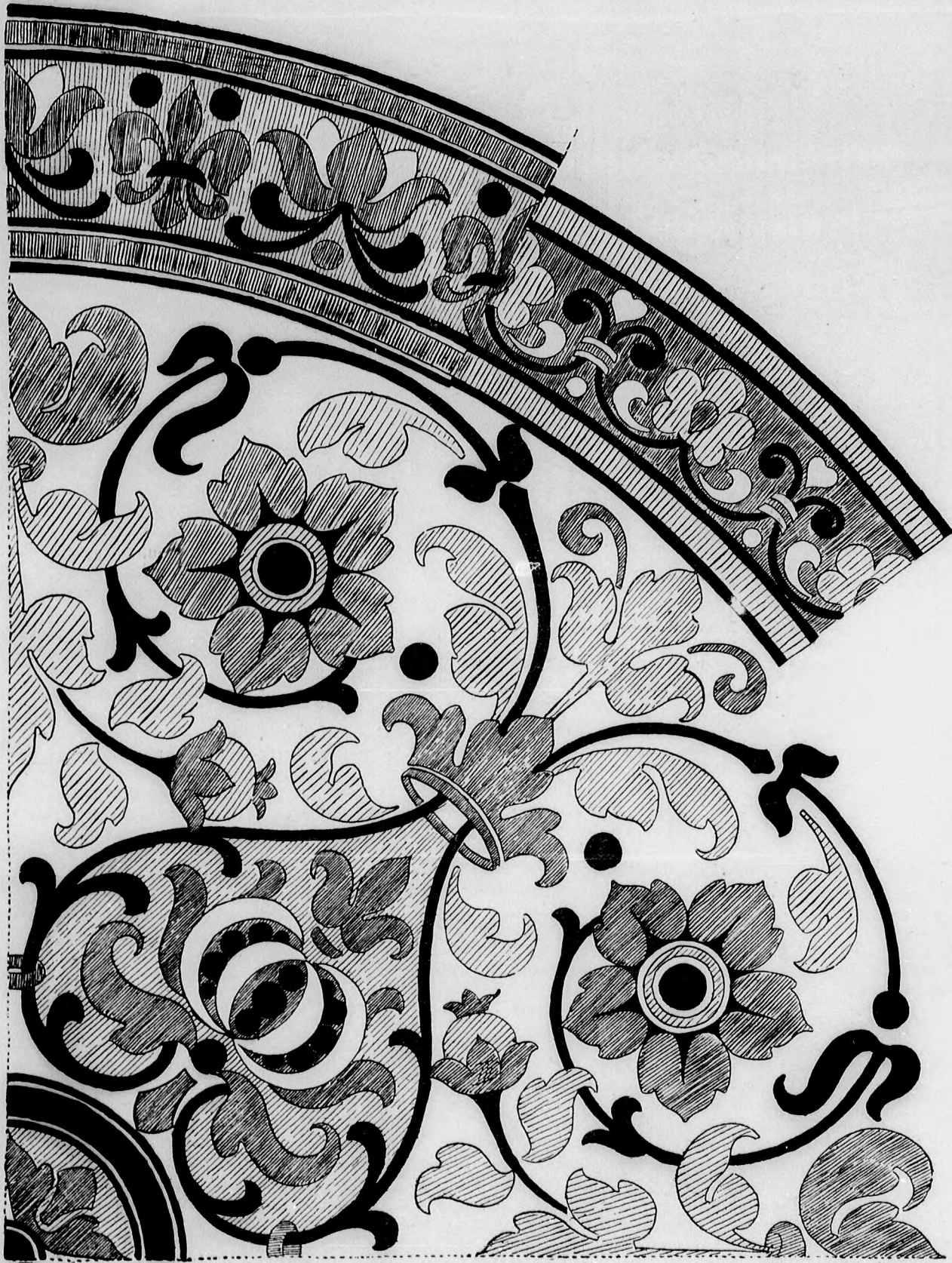
átmenet a lég-
legyező-
levélal-
hoz. E
ható e
egyipt-
ző, a r
pokkal
és a l
lak m
egész
A
melyr
szólha
falkép
festmé
bormű
tó. Pe
képek
esomó
tollat,
urak
ha ne
ség
akkor
csaptá
akár
kapát.
vázák
hogy
legyező
nyélle
malev
görög
500 é
ismerl
legyező
népek
kezesü
a legy
lépett,
hadjár
nyerje
szág
kegyé
A g
vették
római
luxust
zójéve
különl
gond
gyöng
fántes
díszít
rabsz
utána
A csá
ban r
is has
Aho
biroda
ugy t
legye
korba
a legy
ma is

átmenetet képeznek a légyesapóból a legyezőhöz vagy a levélalakból a tollalashoz. Kairóban látható egy legrégebbi egyiptomi diszlegyező, a mely aranylapokkal van kirakva és a lyukak a tollak megerősítésére egész jól láthatók.

A többi alak, melyről a tudomány szólhat, csak régi falképeken, vázák festményein, domborműveken látható. Perzsa eredetű képeken látni nagy csomóba font pávatollat, a mit a nagy urak után vittek; ha nem volt szükség használatára, akkor a vállukra csapták a szolgák, akár a mai kaszát, kapát. Ugyancsak vázákön is látható, hogy a régi görög legyező igen hosszú nyéllal ellátott pálmalevél-alak volt. A görögök mintegy 500 évvel Kr. e. ismerhették meg a legyezőt a keleti népekkel való érintkezésük által. Ezzel a legyező Európába lépett, hogy hódító hadjárataiban megnyerje minden ország asszonyának kegyét.

A görögöktől átvették a rómaiak. A római asszony már luxust űz a legyezőjével, illatosítja, különféle formát gondol ki számára, gyönggyel, élelantesont faragással díszíti. — Külön rabszolgák hordják utána a legyezőjét. A császárság korában még a férfiak is használták.

Ahogy a római birodalom terjedt, úgy terjedt vele a legyező is. A középkorban a katolikus egyházi ünnepeken látjuk szerepelni. Később a legyező profanizálásával az egyház elejtette, de a pápát még ma is két pávatoll-legyezővel legyezik ünnepélyes alkalmakkor.

7. sz. Majolika asztallap.

A római birodalom bukásával sok más szokással a legyező használata is kiment a divatból. A déli országokban megmaradt némileg, de északon később is kivételes

8. sz. Íróasztal és könyves polc.

dolog gyanánt szerepel a legyező. Általános használata csak a XVI-ik században jön divatba Medici Katalin udvara által.

Magyarországban szintén a XVI-ik század elejéig vezethető vissza, mint hiteles családi okmányokból kitűnik. Miután bizonyos, hogy a nyugati és északi népeknél is akkor kezdett feltűnedezni a legyező, így mi sem onnét, hanem Délről vagy Keletről, valószínűleg a görög császársággal való érintkezésünkben nyertük.

Az ázsiai országok közt még Japán és Kína az, a hol régen használnak legyezőt és maguknak tulajdonítják a hajtogatott legyező föltalálását.

Röviden összefoglalva, szolgáljanak bevezetésül a föntiek, mielőtt tüzetesebben foglalkoznánk a legyezővel.

A háncs-himzés.

Amikor a farsang elmúlt, minden örömeivel és izgalmával, a bőjti multságok mellett elég ideje marad a hölgyeknek a nyárra is gondolni; a nyári lakásra, vagy ha az nincs, a veranda- vagy balkonbutorok fölfrissítésére. Erről akarunk most mi is néhány szót elmondani.

Láttunk egy éppen oly különös, mint eredeti verandabutor-behuzatot, a melynek készítésére megtanítjuk olvasóinkat.

Néhány méter olcsó, egyszínű juta (indus nyelven dsut) vagyis háncs-szövetet veszünk, a melynek olcsósága mellett valódi jutának kell lenni és ezt egyszerű himzésöltésekkel díszítjük háncs-szálakkal. Vagy tán nem is lehet himzésnek nevezni az ilyen munkát? Leginkább a szalaghimzés vagy a szíronyos munkához hasonlít, habár mindkettő merőben különbözik ettől.

Az első finoman árnyalt alig $\frac{1}{4}$ cm. széles selyemszalaggal való himzés francia munka és a korról, a melyben fölkapták, a mikor minden téren keresték a szokatlant és szertelent, rokokó himzésnek is nevezik.

A szíronyos-munka is egy különleges faja a himzésnek, anyaga bőr és hasított toll. Ilyen tollal himzett bőrvöveket, táskákat készítenek nálunk is némely vidéken, azonkívül Tirolban és Mexikóban. Ez utóbbihoz hasonlít némileg a háncs-himzés is. A háncsot a fa héjának felső szálaiból nyerjük, szilfából, hársfából, de ezek könnyebben szakadnak, mint a pálmaháncs. Ha nem szerezhetünk pálmaháncsot, mással is megpróbálhatjuk, de mégis legjobb s legtehetőbb a pálmaháncs, melyet magkereskedésben nagy fonatokban kapunk. Használat előtt beáztatjuk és meghuzkodjuk az ujjaink között és mikor félig megszáradt, legjobb vele himezni, akkor oly hajlékony és oly könnyen csuszik a szövetben, mint a selyemszál.

A munkát majdnem legjobb minta nélkül csinálni, mert nem lehet valami finom hatást elérni virágokkal vagy finom vonalakkal, de nem is szép. Legszébb a sik ornament fonásszerű szellel. A mi még leginkább virághoz hasonlíthat, az a csillagszerűen kivarrott kör alak vagy az egyiptomi papirus virág kelyhe, a mi ezeket összeköti; ez mind csak hasonlít a szárhoz és levélhez, de tulajdonképpen csak szélesebb fonásnak mondható. Az éppen a bájos ennél munkánál, hogy keresetlen, naiv mintákat látunk a szöveten, szinte látjuk a szép asszonyoknak igyekvő kezét a durva szöveten, a melyet csak úgy „fejből” varrtak ki minden rajz és utasítás nélkül.

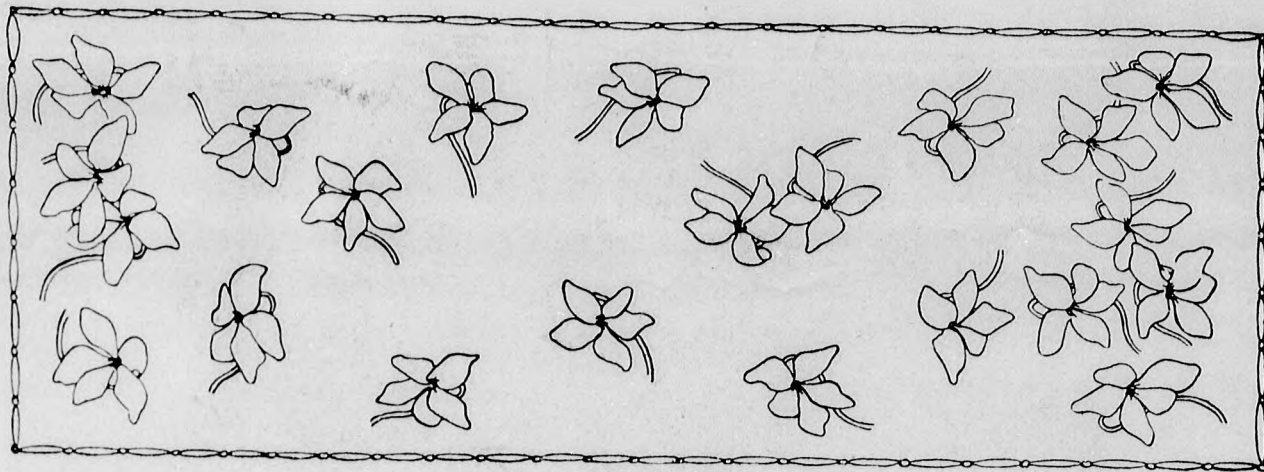
Gyermekszobába helyes kis faltakarót csinálhatunk vörös vagy szürkészöld kanavára stilizált állatokkal, fákkal stb. A nyárfa különösen alkalmas erre. Néhány olyan kisebb-nagyobb nyárfát varrunk ki, melynek a gyerekjátékok között szoktak a major-ságban lenni, alul sárga kerek lapba illesztjük a fatörzset pigramalaku koronájával; a nyárfák közé néhány bárányt varrunk és a szélt alul szintén ilyen nyárfá-ornamenttel fejezzük be. Élénkítés kedvéért a raffiát meg is festhetjük pácokkal. (A pácolást már nemrég leirtuk; ugyanugy használjuk a háncs-himzéshez is.)

Ha a rajzot némely munkán mégis jelezni akarjuk, akkor kihegyezett krétával vagy pasztell-ironnal csinálhatjuk. Az egyik oldalon rajzolt minta (szimetrikus dolgoknál) könnyen átvihető a másikra, mert csak át kell a szövetet hajtani és kissé megdörzsölni, s akkor a fölösleges kréta a másik felét is megmutatja a rajznak.

A munkák leírása.

A minták átrajzolása.

A kik nem gyakorlottak a szabadkézi rajzban, azoknak hozzuk az átrajzoláshoz szükséges utasításokat is. A mintáknak átrajzolása a festendő anyagra különböző. Mindig attól függ, mire akarjuk átvinni. Porcellánon, majolikán akkor legszebb a rajz, ha ónpapíron szurjuk át a mintát finom tűvel. Miután pontosan ráigazitottuk a simulékony staniolt, grafitporba mártott vattával többszörösen átkeféljük és ezután konturfeketével az ismert módon kirajzoljuk. Ez az átszurkált rajz eljárása a bársony festéshez is használható, világos bársonyra grafitporral, sötétre krétopporral dörzsölünk át. Selyemre, fára pedig legelőszérűbb előbbegészen áttetsző kopirpapírra vagy vászonra átrajzolni a mintát és akkor a vászon alá fekete (fehér

9. sz. Ibolyaminta.

hátú) grafitpapírt téve kötőtűvel, finomra hegyezett írónnal vagy rajztűvel átnyomni. Sötét selymekhez fehér grafitpapírt veszünk. Végül megemlítjük a gáz, krepdősin, faille de ecosse, egyáltalán az áttetsző szövetekre való rajzolást, mely a legkönnyebb, mert csak ráfektetjük a szövetet a rajzra és finom vonásokkal utána húzzuk. Ez utóbbiaknál különösen ügyeljünk a rajzra, mert a megtörtént hibákat nehéz kijavítani.

1., 6. és 9. sz. **Ibolyaminta.** Talán a virágok közt a szerény kis ibolya az, a melyet különféle csoportosítással és elrendezéssel a legtöbb tárgyra lehet alkalmazni. Így nagyon csinos e néhány szétszórt kis ibolya, például kazetta tetején. A tulságos rendezettség nem illik olyan jól, mintha csak lazán van elhelyezve, mert így sokkal több természetességet találunk benne. Lehet alkalmazni sokfelé, mint például asztalfutóra, sachet-ra, majolikátárgyakra, nyakkendő-végre, zsebkendő-tartóra, stb.-re. Az asztalfutónál többféleképpen lehet fölhasználni az ibolyát és így leginkább a fantáziától függ, hogyan? Alkalmazhatjuk úgy is, hogy lazán összekötött ibolyacsokrot teszünk a négy sarkába, vagy pedig egy nagyobbat a közepére és néhány szétszórt szálat körülötte. Nagyon szépen lehet kis illat-zsacsókra is festeni, bármilyen illatot teszünk is bele, akár selyem, akár gáz-zsacsókra; festünk rá néhány ibolyát és fölakasztjuk a szobánkba, a hol sokkal szebb, mint az ugynevezett kis illatpasztillák, ezek is nagyon eredetiek; beletehetjük őket szintén kis zsacsókba és a megfelelő virágot festhetjük rá. Leányszobába dísznek is alkalmazhatjuk, összekötve, színes szallagszárakra 8–10 ilyen kicsi zsacsót egy esomóba fölakasztva...

2. sz. **Szél sablonhoz.** A sablonfestéshez alkalmas kis rajzot másra is használhatjuk; esontra, fura festeni, bambuszra vagy elefántesontra maratni mindig hálás minta a szép hajlású finom leveleivel és ágakkal.

3. sz. **Alkovnyílásra alkalmazott függöny.** Csinos elrendezést mutat a kép, mely egy alkovos szoba díszítésére szolgál, függönnyel és kis sarokdivánnyal. Kiki alkalmazhatja, ahogy a hely megengedi.

4. sz. **Kazettára vagy könyvre való minta.** Faltárgyra ez az égetéssel vagy faragással kidolgozott minta jól felhasználható. Puha bőrre is égethetjük könyvtáblához vagy dobozfedélre ragasztva. Kőre vagy fémre maratásra is alkalmas nikkal és vörös bronz színben. Megnagyobbítva pedig tálcára is alkalmazhatjuk.

5. sz. **Régi legyezők.** A legyezőkhöz való rajzok:

1. Korongalaku gyökérlegyező. Nyolc festett lakk munka. Természetes nagysága 34+43 cm.

2. Légyhajtó struccféle madár-szárnyából.

3. Zászlós legyező faragott elefántesontnyéllel, fehér pergamentből, festéssel. Velencéből, a 16. századból való.

4. Fonott háromszögalaku legyező Rarotonga-szigetről.

5. Fonott legyező, a zászlója bárdalaku, Tuniszből.

7. sz. **Majolika asztallap.** Két vagy több színben festett majolika asztallapot kisebb vagy nagyobb széllal láthatjuk el, a mint a mintán látható is. Szép halványlila és zölddel, az erős ágak pedig feketére festve, minden alakot arannyal konturozunk, a mi a sárgás alapon igen előkelően hat.

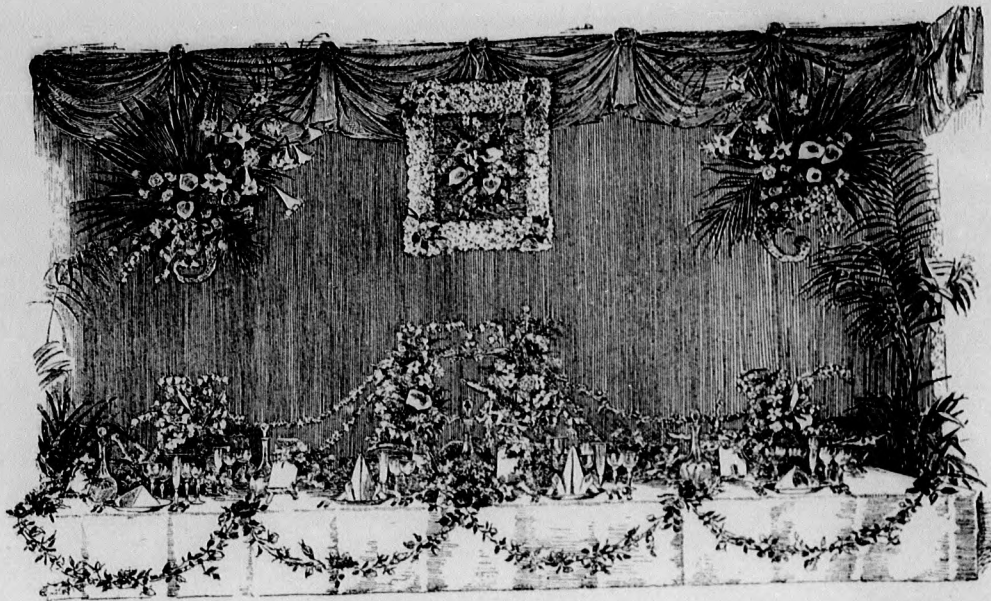
8. sz. **Íróasztal és könyves polc.** Sokszor vagyunk abban a helyzetben, hogy egy ajtót el kell zárunk valami okból; a mai építésnél nem is kell rá ok, mert minden szoba csak ajtó, ablak és kályhából áll, így örömet torlaszoljuk el egyik vagy másikat, hogy helyet nyerjünk. Ha az ajtó világos helyre esik, szépen alkalmazhatunk elibe íróasztalt, a mélyedést pedig fölhasználhatjuk könyves polcnak. Szép hímzett vagy más értékes szövetből függönnyt alkalmazunk rézrudra és így csinos szobadíszt is nyerünk és praktikus hasznát is vehetjük.

10. sz. **Asztaldísz.** Ünnepies alkalmakkor, névnap, esküvő, estélyek stb. minél több természetes virágot alkalmazzunk a szobákban és asztalon. Nincs az az aranybrokát vagy indiai selyem, a mely oly bájos és jó hatással volna a belépőre, mint az ügyesen alkalmazott virág- és növénydísz. Az egyszerű kretonbutorral is tündéri hatást érünk el, ha találékonyak vagyunk a díszítésben. Képünk egy díszesen terített asztalt mutat gazdag virágdíszszel a falak és képrámák is virágdíszet nyertek.

Művészeti hírek.

„Művészet és Művelődés“ címen egy nagyrészt nőkből álló egyesület alakult, melynek szép céljait minden művészetet gyakorló és kedvelő egyénnek kötelessége előmozdítani. Programja a következőkben foglalható röviden össze:

1. Műkiállítások rendezése. 2. Művészeti bolt létesítése. 3. Szakszerű is népies előadások tartása.

10. sz. Asztaldisz.

4. Társas összejövetelek rendezése, hangversenyek és szépirodalmi felolvasásokkal. Tag lehet minden szellemi munkával szakszerűen foglalkozó nő. Pártoló tag lehet minden nő és férfi, a ki az egyesület munkássága iránt érdeklődik. Vidékieknek is legmelegebben ajánlható az egyesületbe való belépés, mert így könnyen részt vehetnek a mű- és iparművészeti kiállításokon, s a létesítendő boltban, a hol állandó kiállítás lesz, munkáikat értékesíthetik. Azonkívül kapják a tervbe vett művészeti lapot, a mit azonnal megindítanak, ha az egyesület anyagi ereje megengedi. A tagsági díj oly csekély, hogy bárki zsebpénzéből fedezheti: évi öt korona. Érdeklődők forduljanak Szemere Ilona főtitkárhoz, VIII. ker., Bezerédj-utca 8. sz.

Valódi kínai tus. Sokan kérdezik, miből készül a kínai tus-festék? mitől van a kellemes szaga és fényes színe? A valódi kínai tus készítése egész boszorkány-mesterség. Összekevernek olajat, disznózsírt és firniszt és meggyújtják, az égésből származó kormot összegyűjtik. Legfontosabb az olaj minősége, miért is ehhez a legeslegfinomabb anyagot használják. Többnyire mérges növénynek a magjaiból sajtolt olajat választanak (*Drianda cordata*; a kínaiak *Nu-Tungnak* nevezik). Ez a fa a Yang-cse-völgyben terjed és Japánban is gyakran előfordul. Az elégett zsírok által nyert kormot osztályozva lesz a szerint, a mily finom anyagból állítottatott elő. A kormot madárenyvel gyurják össze és akkor fatáblákon vaskalapáccsal verik össze. (Egy munkás egy nap alatt negyven esomót bír összeverni, melynek mindegyike körülbelül félfontot nyom.) Ezután minden fonthoz vesznek 20—150 aranylapot, hogy az érces fényét megadják neki, azonkívül kámför- vagy mosasz-illatot kevernek közé, mely illatot évekig megtartja. Végre kis rudacs-kákat formálnak az egész gyurmából és megszáritják, a mi a legjobb időben is legalább husz napot vesz igénybe. A finomsága szerint osztályozott tust tizenkétféle osztályba sorozzák és bizony csak a legkevesbbé finom darabok kerülnek a külföldre. Az elsőrendűek otthon fognak el, azonkívül még Japánban, Koreában Tonkinban használják fel. A valódi kínai tus fontja 150 - 175 frank.

Uj szobrok. *Erzsébet* királynénak a budai várban emelendő emléksobrára még az idén új pályázatot hirdetnek. A végrehajtó-bizottság legutóbb a pályázat előkészítése végett szűkebb eszmei pályázatra szólította föl az építőművészeket, melyre többek közt *Hauszmann* Alajos, *Schulek* Frigyes és *Rauches* Alajos műegyetemi tanárok, továbbá *Lechner* Ödön, az ismert műépítő nyújtottak be terveket. A bizottság e tervek megvitatása és összeegyeztetése alapján fogja megállapítani az új pályázat feltételeit.

Zala György most fejezte be az *ezredévi emlékmű* utolsó nagy allegorikus csoportját, a *Békét*, a mely a *Háboru* allegorikus csoportjával együtt az architektura diadalkapuja fölé, a tetőre kerül. A többi négy allegorikus csoportot, a mely a *Tudást*, a *Dicsőséget*, a *Munkát* és a *Jólétet* ábrázolja, a félkörök külső végére helyezik. Az oszlopok közé helyezendő király-szobrok közül teljesen elkészült *Szent István*, *I. Endre*, *Korvin Mátyás*, *Róbert Károly*, *II. Lipót*, *IV. Béla*, *Nagy Lajos*, *I. Ferdinánd* és *III. Károly* alakja. Ezekon kívül, uralkodó királyunk, *Ferenc József* szobrával együtt még öt királyszobor kerül az emlékműre. A nagy történelmi csoportok óriás méretüknél fogva csak legutóljára készülnek el. Most fog hozzá *Zala* György Árpád lovaszobrának mintázásához, mely az oszlop alatt az emlékmű középpontja lesz. Árpád mellé helyezik el a többi vezér alakját, szintén lóháton. A királyok szobrainak talapzatát domborművek fogják díszíteni.

A parlament déli homlokzata előtt állítják föl *Andrássy* gróf lovaszobrát. A szobor *Zala* György munkája. A hatalmas talapzaton lesz a koronázás és a berlini kongresszus domborműve. A koronázás domborművén elül a király és *Erzsébet* királyné látható, mögöttük *Simor* János hercegprímás és *Andrássy* Gyula miniszterelnök, öt főpap s az akkori miniszterek csoportja, továbbá *Deák* Ferenc alakja. A háttérben a főurak és a nép. A berlini kongresszust ábrázoló domborművön *Andrássy* mellett ott van *Bismarck*, *Disraeli*, *Goresakov* alakja. Az *Andrássy*-szobrot, mivel a talapzaton még sok az elkészíteni való, csak késő ősszel, vagy tavasszal leplezik le.